

POSTANOWIENIE

4 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 4 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowo-akcyjnej w W.
przeciwko Miastu Łodzi
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowo-akcyjnej we W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 5 stycznia 2023 r., I ACa 156/22,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W. na rzecz Miasta Łodzi kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego – wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następnego po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.[P.L.]**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 5 stycznia 2023 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia

2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1093 ze zm.) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecnictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN: z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytania: „(1) czy dokonana przez przedsiębiorcę bezskuteczna czynność w ramach przedsiębiorstwa może być uznana za związaną z działalnością gospodarczą; (2) czy badając istnienie związku między podejmowaną czynnością przez przedsiębiorcę z działalnością gospodarczą, należy badać wyłącznie związek funkcjonalny z przedsiębiorstwem, czy też należy uwzględnić również istnienie związku z działalnością gospodarczą, a jeśli należy uwzględnić związek z działalnością gospodarczą (a nie przedsiębiorstwem), to czy za związaną z działalnością gospodarczą można uznać czynność niewywołującą skutków prawnych, a także czy należy oceniać czynność przez pryzmat stosunków istniejących między przedsiębiorcą a podmiotem, wobec którego kierowane jest roszczenie (działanie w sferze imperium czy dominium), oraz istnienie (lub brak) cech charakteryzujących działalność gospodarczą i podstawę odpowiedzialności podmiotu, wobec którego kierowane jest roszczenie, ewentualnie czy należy brać pod uwagę inne okoliczności w tym zakresie; (3) czy skierowanie do organu podatkowego wniosku o dokonanie zwrotu nadpłaty w podatku od nieruchomości (a w konsekwencji wszczęcie postępowania przed sądami administracyjnymi) stanowi czynność bezpośrednio podjętą w celu dochodzenia roszczenia, a zatem skutkuje przerwaniem biegu przedawnienia; (4) czy bieg terminu przedawnienia roszczenia o zwrot świadczenia nienależnego może rozpocząć się i upłynąć przed świadomością strony zubożonej i strony wzbogaconej co do istnienia stanu bezpodstawnego wzbogacenia?”.

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera istotnej argumentacji prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa (a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego). Skarżący w pytaniu wprost odwołał się do swojej sytuacji procesowej w kontekście ustalonego stanu faktycznego.

W świetle powyższego należy uznać, że nie stanowi zagadnienia prawnego stwierdzenie o potrzebie dokonania oceny prawnej w określonym zakresie

w sytuacji, gdy skarżący nie przedstawił argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych, innych niż ocena, którą przyjął Sąd drugiej instancji. To samo dotyczy sytuacji, gdy skarżący nie wykazał wskazanego powyżej elementu „istotności” ani „nowości”, ograniczając się do przedstawienia argumentacji stanowiącej w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądów *meriti*. W niniejszej sprawie ograniczono się do zgłoszenia wątpliwości, które w istocie stanowią pozór występowania w sprawie zagadnienia prawnego.

Ponadto strona powodowa zbudowała nadmiernie kazuistyczne pytania. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, wobec czego przesłanki przedsądu określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. muszą opierać się na tym stanie faktycznym, ale muszą mieć szerszy walor. Samo sformułowanie pytania nie odpowiada wymaganiom art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie jest to zagadnienie prawne, lecz próba uzyskania odpowiedzi, jak Sąd Apelacyjny powinien rozstrzygnąć niniejszą sprawę w konkretnych, szczególnych okolicznościach faktycznych wskazanych przez stronę. Wskazać trzeba, że nie da się na tak sformułowane zagadnienie prawne odpowiedzieć abstrakcyjnie, zatem nie uzasadnia ono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a odpowiedź twierdząca albo przecząca wynika dopiero z kontekstu całej konkretnej sprawy. Poza tym zastosowanie znajdują tutaj poniższe wywody w odniesieniu do ustalonego stanu faktycznego, w związku z czym nie sposób w takim stanie faktycznym sformułować pytania prawnego o powyższej treści.

W orzecznictwie wyjaśniono już, że zawarte w art. 118 k.c. określenie roszczenie „związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” jest bardzo szerokie, ale nie można go interpretować jako jakiegokolwiek związku z prowadzoną działalnością gospodarczą; podstawą działalności gospodarczej jest aktywność podmiotu gospodarczego (zob. uchwała składu 7 sędziów SN z 14 maja 1998 r., III CZP 12/98, OSNC 1998, nr 10, poz. 151). Cechami działalności gospodarczej są: profesjonalny charakter, powtarzalność podejmowanych działań, uczestnictwo w obrocie gospodarczym, podporządkowanie regułom gospodarki rynkowej, m.in. działania w celu osiągnięcia zysku, chociaż działania bez zamiaru osiągnięcia zysków nie pozbawiają automatycznie prowadzonej działalności charakteru

działalności gospodarczej, gdy pozostają one w normalnym, funkcjonalnym związku z tą działalnością, w szczególności podejmowane są w celu realizacji zadań związanych z przedmiotem działalności tego podmiotu (zob. np. uchwałę składu 7 sędziów SN z 6 grudnia 1991 r. III CZP 117/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 65; uchwałę SN z 11 czerwca 1992 r., III CZP 64/92, OSNCP 1992, nr 12, poz. 225; wyrok SN z 26 maja 2021 r., III CSKP 92/21).

Z motywów zaskarżonego wyroku wynika, że kwestia ta była przedmiotem analizy Sądu Apelacyjnego, który jednoznacznie przesądził, popierając stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż roszczenie powoda związane jest z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zauważenia także wymaga, że istotny jest charakter oraz rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, bowiem nie w każdej sprawie tożsame roszczenie mogłoby zostać zakwalifikowane w taki sam sposób. Co istotne powód prowadził działalność gospodarczą z zakresu wynajmu i zarządzania nieruchomościami, nie sposób zatem stwierdzić, aby jego roszczenie było oderwane od charakteru prowadzonej przezeń działalności, w szczególności, że zgodnie z ustaleniami faktycznymi, które wiążą Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, powodowa spółka była upoważniona do regulowania zobowiązań podatkowych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że czynnością przedsiębiorczą bezpośrednio w celu dochodzenia prawa w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. jest każde zachowanie przed właściwym organem, stanowiące tzw. akcję zaczepną skierowaną przeciwko konkretnym podmiotom (zob. np. postanowienia SN: z 28 października 2005 r., II CSK 2/05; z 20 stycznia 2015 r., V CSK 90/14; z 18 marca 2015 r., I CSK 200/14). Ten przepis stanowi, że bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsiębiorczą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Powołany przepis nie określa przesłanek, jakim powinna odpowiadać czynność, aby mogła skutecznie przerwać bieg terminu przedawnienia, nie ulega jednak wątpliwości, że chodzi o czynność przedsiębiorczą bezpośrednio we wskazanym w przepisie celu przez strony stosunku prawnego, leżącego u podstaw

przedawniającego się roszczenia. Do przerwania biegu przedawnienia nie wystarczy identyczność wierzytelności; niezbędna jest identyczność osób, na rzecz których lub przeciwko którym dana czynność, obiektywnie zdalna do przerwania przedawnienia, została dokonana (wyrok SN z 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, OSNC 2015, nr 12, poz. 145).

Trafnie zatem Sąd Apelacyjny przyjął, że postępowanie administracyjne w przedmiocie stwierdzenia nadpłaty w podatku od nieruchomości nie jest czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza natomiast, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN: z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; z 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazywał, że przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia popełniono uchybienia w zakresie stosowania prawa, które miały charakter

kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w Sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe.

Jak wskazano, w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa. Dla takiej oceny stanowisko przedstawione przez skarżącego nie daje zaś podstaw. Zauważenia wymaga, że skarżący nie zgadza się z analizą prawną przeprowadzoną przez Sąd Apelacyjny na tle określonego stanu faktycznego i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez ten Sąd, tak wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Argumenty podniesione w skardze kasacyjnej w zakresie przesłanek warunkujących jej przyjęcie w istocie składają się na odmienne od Sądu orzekającego stanowisko powoda, które nie znalazło akceptacji w podjętych rozstrzygnięciach. W dalszym ciągu jest to tylko polemika z zapadłym orzeczeniem.

Powołane przez skarżącego w tym zakresie argumenty są w zasadzie powtórzeniem podstaw kasacyjnych, tymczasem analiza zaskarżonego wyroku nie dowodzi oczywiście nieprawidłowego wyłożenia czy zastosowania prawa. Analiza zaskarżonego wyroku nie dowodzi, aby Sąd Apelacyjny naruszył reguły sztuki prawniczej w sposób oczywisty przy wykładni czy zastosowaniu prawa – co najwyżej można z jego stanowiskiem polemizować w ramach zarzutów kasacyjnych.

Wbrew stanowisku skarżącego lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do podzielenia tezy, że zapadło ono z oczywistym naruszeniem prawa materialnego, w wyżej przedstawionym rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej z powodu jej oczywistości. Sądy *meriti* bowiem jednoznacznie wyjaśniły, że brak jest podstaw do przyjęcia, aby strona powodowa wykazała alternatywną podstawę roszczenia. Słusznie bowiem wyjaśnił Sąd Apelacyjny, że powód nie wskazał chociażby na czym miałyby polegać bezprawność czynu. Nie sposób bowiem przyjąć, aby przyjęcie otrzymanego

podatku przez organ stanowiło czyn bezprawny. Nie można zatem mówić o popełnieniu deliktu i odpowiedzialności pozwanego na tej podstawie.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).

[P.L.]

[Ł.n]